



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 108/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **AUTO ADAM s. r. o.**, Duklianska 18, Prešov, IČO 36 486 582, zastúpenej Mgr. Zuzanou Novákovou, advokátkou, Slovenská 84, Prešov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 74/2020 z 24. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na uloženie povinnosti iba na základe zákona podľa čl. 13 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 74/2020 z 24. augusta 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil súdu na ďalšie konanie a uložil povinnosť nahradiť trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Michalovce (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 11 C 44/2017 z 2. marca 2018 zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) domáhala zaplatenia sumy 9 550 eur s príslušenstvom oproti vráteniu označeného osobného motorového vozidla. Vozidlo kúpila v decembri 2015 a od kúpnej zmluvy odstúpila v januári 2016 po zistení väd v podobe rozporu údajov na tachometri s údajmi o skutočnom stave najjazdených kilometrov vyplývajúcimi z verejne dostupnej evidencie. Podľa okresného súdu neboli splnené predpoklady na účinné odstúpenie od zmluvy, preto

sťažovateľke nevzniklo právo na zaplatenie žalovanej sumy. Považoval za preukázané, že vozidlo malo vyčítanú vadu (rozdiel v najjazdených kilometroch predstavoval približne 50 000, pozn.), nepovažoval však za preukázané, že táto robila vec neupotrebitelnou v plnom rozsahu, ako to predpokladá § 597 Občianskeho zákonníka. Vozidlo bolo plne pojazdné a opraviteľné. Odstúpenie preto nemožno považovať za platné. Sťažovateľka mohla žiadať žalovaného o primeranú zľavu z kúpnej ceny. Súd považoval za preukázanú aj obranu žalovaného, že nemal vedomosť o tejto vade v čase predaja vozidla sťažovateľke. Okresný súd nepovažoval za preukázané výslovné vymienenie si počtu najjazdených kilometrov ako určitú vlastnosť vozidla sťažovateľkou ako kupujúcou.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9 Co 286/2018 z 15. mája 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) na odvolanie sťažovateľky rozsudok okresného súdu potvrdil, považujúc ho za vecne správny a stotožniac sa s jeho dôvodmi. Okrem iného k nim doplnil, že sťažovateľka v konaní žiadnym spôsobom netvrdila, že by v dôsledku predmetnej vady došlo k zmene vlastníostí na motorovom vozidle, v dôsledku čoho by ho nemohla užívať dohodnutým spôsobom, resp. riadne. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu odôvodnené vadami podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

4. Najvyšší súd v napadnutom uznesení po rekapitulácii rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ako aj obsahu dovolania uviedol kritériá prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Došiel k záveru, že sťažovateľka neopodstatnene namietala nedostatočné a nenáležité odôvodnenie rozhodnutia. Odkázal na časť odôvodnenia rozsudku (body 25 až 33), v ktorej sa krajský súd zodpovedajúcim spôsobom vysporiadal s odvolacími námietkami. Konštatoval, že krajský súd sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu o nesplnení hmotnoprávných podmienok na odstúpenie od kúpnej zmluvy v zmysle § 597 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a nárok teda nebol opodstatnený. Z odôvodnenia mu vyplynul vzťah medzi právnymi závermi a skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov. Žiadna relevantná skutočnosť v hodnotení skutkových zistení neabsentovala, argumentácia je podľa najvyššieho súdu koherentná, rozhodnutie konzistentné, logické, presvedčivé, zvolené premisy aj závery sú prijateľné. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu spĺňa formálne aj materiálne požiadavky.

5. K námietke neprávneho zistenia skutkového stavu pri posúdení predpokladov uplatnenia práva na odstúpenie od kúpnej zmluvy najvyšší súd konštatoval viazanosť skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd, čo znamená, že pred dovolacím súdom je dokazovanie v zásade vylúčené. Z okolností veci však podľa najvyššieho súdu vyplýva, že súdy nižších inštancií pri posúdení predpokladov uplatnenia práva na odstúpenie od kúpnej zmluvy zohľadnili všetky rozhodné skutkové okolnosti, so zreteľom na povahu a účel veci dospeli k záveru, že neboli splnené predpoklady na odstúpenie podľa § 597 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto sťažovateľke nevzniklo právo na vrátenie kúpnej ceny oproti vráteniu vozidla. Sťažovateľka nepreukázala, že vady, ktoré boli zistené po uzavretí zmluvy, robili vec zásadne neupotrebitelnou. Nebol naplnený ani dôvod na odstúpenie od zmluvy podľa § 597 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď sťažovateľka nepreukázala, že by si pri dojednaní zmluvy vymienila určité vlastnosti vozidla, o ktorých ju mal žalovaný ubezpečiť. Záver súdov bol podľa najvyššieho súdu preukázaný vykonanými dôkazmi vyhodnotenými v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Sťažovateľka neopodstatnene namietala vadu zmätočnosti, dovolanie z tohto dôvodu preto nie je prípustné ani dôvodné.

6. Pri posudzovaní námietky nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľka zákonným spôsobom nevymedzila právnu otázku, pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri posúdení predpokladov uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy. Z dovolania považoval za nepochybné, že sťažovateľka nesúhlasila so záverom súdov, že neboli splnené predpoklady na odstúpenie od kúpnej zmluvy v zmysle § 597 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Zhodnotenie skutkových tvrdení strán sporu v rámci vykonaného dokazovania súdmi nemožno považovať za vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s § 432 až § 435 CSP, lebo dovolanie nie je prostriedkom na revíziu skutkových zistení ani na prehodnocovanie dôkazov. Sama polemika s právnymi závermi krajského súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu. Ak sťažovateľka namietala, že odvolací súd pri posúdení predpokladov odstúpenia od zmluvy vôbec nezohľadnil § 26b zákona č. 412/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 412/2015 Z. z.“), podľa najvyššieho súdu z obsahu spisu vyplýva, že sťažovateľka na aplikáciu uvedeného ustanovenia v konaní pred súdmi nepoukázala ani zodpovedajúcu námietku v odvolacom konaní neuplatnila. Odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi nemal možnosť zaoberať sa týmito ňou vyčítanými nesprávnosťami, teda ani dôvod zaujať k týmto skutkovým tvrdeniam stanovisko v odôvodnení rozsudku. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôraznil subsidiárnosť dovolania vo vzťahu k odvolaniu z hľadiska procesného a hmotnoprávneho. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pri posúdení prípustnosti dovolania relevantný len vtedy, ak odvolací súd sám vec nesprávne posúdil alebo ak nenapravil v odvolaní namietané nesprávne posúdenie súdom prvej inštancie. Nemôže to byť v prípade, ak strana nevyužila právo namietat konkrétnu nesprávnosť právneho posúdenia už v odvolaní, hoci tak urobiť mohla. Predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacím súdom a ten nemal možnosť vyhodnotiť jej opodstatnenosť, jeho rozhodnutie od vysporiadania sa s uplatnenou námietkou nezáviselo z dôvodu jej neuplatnenia, preto sa jej preskúmania sťažovateľka nemôže domáhať v dovolacom konaní. Najvyšší súd poukázal na východiská racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania, v ktorom by nedávalo zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol a mal dovolateľ uplatniť v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až v dovolacom konaní. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu náležitého nevymedzenia dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka očakávala poskytnutie právnej ochrany súdmi, keď ako obchodná spoločnosť prevádzkujúca autobazár mala zákonné obmedzenie ďalej disponovať s predmetom kúpy, ktorý sa stal z hľadiska jej obchodnej činnosti neupotrebitelným. Napadnuté uznesenie však nezohľadnilo účel a význam ustanovení § 48 a § 597 Občianskeho zákonníka v kontexte s ustanoveniami zákona

č. 412/2015 Z. z., a preto nemá oporu v právnych predpisoch, ktoré sa vzťahujú na prejednávany spor. Nastal stav, že sťažovateľka má škodu na nevrátenej zaplatenej kúpnej cene a súčasne aj na predmete kúpy, s ktorým má zákaz disponovať, čím bolo porušené jej právo vlastníť majetok. Súčasne došlo k porušeniu ostatných označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky, ktoré nezohľadňuje účel ustanovení Občianskeho zákonníka v kontexte s ustanoveniami zákona č. 412/2015 Z. z.

9. Integrovanou súčasťou práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 46 ods. 1 ústavy) je povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. O zjavne neopodstatnenej ústavnej sťažnosti pritom možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05).

11. Právo na spravodlivé súdne konanie sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania podaného pre nesprávne právne posúdenie, resp. v prípade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP], otázka posúdenia prípustnosti a dôvodnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 198/2020, IV. ÚS 231/2021). Zároveň ústavný súd svojimi rozhodnutiami oponuje najvyššiemu súdu vtedy, ak tento dovolania posudzuje príliš formalisticky a reštriktívne so zreteľom na skutočný obsah dovolania a princíp materiálneho (nie formálneho) posúdenia existencie dôvodov zakladajúcich možnosť dovolacieho prieskumu (m. m. I. ÚS 336/2019, I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 231/2021).

12. Ambíciou ústavného súdu nie je hodnotiť, či sťažovateľkou podané dovolanie, v ktorom namietala existenciu vady zmätočnosti a nesprávneho právneho posúdenia, je prípustné a zároveň dôvodné, pretože by šlo o neprípustný zásah do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke

posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). Úlohou ústavného súdu je posúdiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z toho pohľadu, či závery v ňom uvedené zodpovedajú požiadavkám obsiahnutým v práve na spravodlivé súdne konanie, a teda či sú ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 197/2021).

13. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že je ústavne udržateľné.

14. Vo vzťahu k jedinej námietke sťažovateľky o nezohľadnení účelu a významu aplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka v kontexte s ustanoveniami zákona č. 412/2015 Z. z. ústavný súd uvádza, že sťažovateľka neuvádza žiadne nové dôvody podporujúce jej tvrdenie. V zásade len doslovne preberá dovoláciu argumentáciu. Upriamuje pozornosť primárne na rovinnú zákonnosť, avšak o možnosti zohľadnenia ustanovení zákona č. 412/2015 Z. z. sa najvyšší súd v napadnutom uznesení vyjadril ako o neprípustnej pre založenie dôvodnosti dovolania, pretože zistil, že sťažovateľka túto námietku vzniesla až v dovolaní. Napriek tomu, že najvyšší súd námietku neposudzoval v takom kontexte a v takej šírke, ako si predstavuje sťažovateľka, ústavný súd považuje jeho prístup a jeho odôvodnenie za prijateľné. Námietky sťažovateľky sú vyjadrením nespokojnosti so spôsobom rozhodnutia sporu všeobecnými súdmi. Sťažovateľka nereaguje a nevedie polemiku so žiadnym so záverov vyplývajúcich z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Konkrétne nespochybňuje kľúčový záver spočívajúci v zistení najvyššieho súdu, že sťažovateľka svoju námietku vzniesla až v dovolaní.

15. Okrem už uvedeného cez optiku základného práva na súdnu ochranu ústavný súd nemá v zásade možnosť priamo vstupovať do rozhodnutí všeobecných súdov vydaných v sporoch o dôvodnosti uplatnených nárokov v zmysle konkrétneho posudzovania spravodlivosti, vhodnosti alebo správnosti rozhodnutí. Ústavný súd totiž nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05), ktorým prislúcha interpretovať a aplikovať zákony. Všeobecné súdy sú ústavou povolané popri dodržiavaní zákonnosti chrániť aj ústavnosť (IV. ÚS 47/2013) a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04).

16. Podstata argumentácie sťažovateľky je len opakovaním argumentácie uvedenej v dovolaní a čiastočne aj predtým v odvolaní, čím stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie, ktorá by mala opätovne posudzovať rovnaké námietky. Takéto postavenie ústavnému súdu neprináleží. Obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

17. Na podstatné dovolacie námietky podriadené pod označené dovolacie dôvody dal najvyšší súd v napadnutom uznesení primerané odpovede. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (primárne najvyšší súd aplikoval normy Civilného sporového poriadku, pozn.), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. V okolnostiach veci ústavný súd preto nevidí žiadny priestor na vstupovanie do rozhodnutia všeobecného súdu a bližšie posudzovanie hmotnoprávnych či procesných otázok, ktorých posúdenie všeobecné súdy viedlo k vydaniu ich rozhodnutí.

18. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nepredložila vo všetkých ohľadoch argumentáciu presvedčivo spochybňujúcu udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd považuje

odôvodnenie jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z ústavných hraníc poskytovania súdnej ochrany. Najvyšší súd svoje právne názory ústavne akceptovateľne odôvodnil, jeho úvahy sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné.

19. Nezistiac medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v napadnutom uznesení žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd nenašiel pri veľmi stručnom odôvodnení ústavnej sťažnosti ani relevantnú súvislosť medzi namietaným porušením práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu na strane druhej, preto záver o zjavnej neopodstatnenosti sa vzťahuje aj na túto časť ústavnej sťažnosti. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, nemohlo v takomto prípade dôjsť ani k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 13 ods. 1 ústavy.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu